

# PUIJONSARVEN KOULUN PUUTTUMISEN MALLI

Päivitetty lukuvuoden 2025-2026 alussa

## Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten toimien käyttö

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Opetuksen järjestäjällä on oikeus käyttää työrauhan turvaamiseksi ja epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumiseksi kasvatuskeskustelua ja erilaisia kurinpitotoimia.

### **Kasvatuskeskustelu on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen.**

Keskustelun tarkoituksena on yhdessä oppilaan kanssa yksilöidä toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti, kuulla oppilasta, selvittää laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä pohtia keinot tilanteen korjaamiseksi. Menettelyn tavoitteena on löytää myönteisiä keinoja koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi.

**Tavanomaisia ohjaavia ja kasvatuksellisia ohjeita/keskusteluja jne. ei pidetä lain tarkoittamina kasvatuskeskusteluina vaan kasvatustyöhön liittyvänä ohjeistamisena.**

**Kasvatuskeskustelu sisältää ajatuksen sanktiosta, joka ylittää normaalin ohjaamiskeskustelun.**

**Kurinpidollisia toimia ovat perusopetuslain mukaan jälki-istunto, kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen.** Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, tai koulun tilaisuudesta. Lisäksi työrauhan turvaamiseksi oppilaan oikeus osallistua opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Epäämistä voidaan jatkaa seuraavaan työpäivään perustellusta syystä.

Kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla suhteessa tekoon. Myös oppilaan ikä ja kehitysvaihe otetaan huomioon. Kurinpidollisia toimia ei saa käyttää oppilaita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla. Kurinpitotoimet on jokaisen kohdalta yksilöitävä erikseen, joten ns. kollektiivisia kurinpitotoimia ei voi käyttää.

Oppilas, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo koulun järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan määrätä jälki-istuntoon enintään kahdeksi tunniksi tai hänelle voidaan antaa kirjallinen varoitus. Jos rikkomus on vakava tai jos oppilas jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä jälki-istunnon tai kirjallisen varoituksen saatuaan, oppilas voidaan erottaa enintään kolmeksi kuukaudeksi.

Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan taikka koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. *Jäljellä olevan työpäivän lisäksi voidaan evätä opetus myös seuraavana työpäivänä perustellusta syystä, mikäli tämän kappaleen alussa mainitut perusteet jatkuvat tai opetuksen järjestäjä tarvitsee aikaa suunnitteluun, miten oppilaan turvallinen paluu opetukseen toteutetaan.*

*Opetuksen epäämistilanteessa oppilaalle on järjestettävä oppilashuoltona mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti psykologin tai kuraattorin kanssa. Lisäksi on järjestettävä muu tuki epäämisen aikana ja oppilaan palatessa opetukseen. Oppilaalle tehdään suunnitelma opetuksen palaamisen tukemiseen.*

Kotitehtävänsä laiminlyönyt oppilas voidaan määrätä työpäivän päätyttyä enintään tunniksi kerrallaan valvonnan alaisena suorittamaan tehtäviään.

Jälki-istunnossa voidaan teettää kirjallisia tai suullisia tehtäviä, harjoituksia ja tehtäviä, joiden tulee olla kasvatusta, opetusta ja kehitystä tukevia, oikeassa suhteessa oppilaan tekoon tai laiminlyöntiin sekä ikä ja kehitystaso huomioon ottaen oppilaalle sopivia. Oppilas voidaan myös velvoittaa istumaan hiljaa jälki-istunnon ajan.

### **Menettely kurinpitoasiassa ja erottamisen täytäntöönpano**

Ennen oppilaan määräämistä jälki-istuntoon, kirjallisen varoituksen antamista oppilaalle ja oppilaan määräaikaista erottamista on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys. Ennen kurinpitorangeistuksen antamista on oppilaan huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

### **Häiritsevän ja turvallisuutta vaarantavan oppilaan poistaminen**

Rehtorilla ja opettajalla on oikeus poistaa luokkahuoneesta tai muusta opetustilasta tai koulun tilaisuudesta oppilas, joka ei noudata poistumismääräystä. Jos poistettava oppilas vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia oppilaan poistamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioiden. Voimakeinoja käyttäneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen järjestäjälle.

### **Oikeus ottaa haltuun esineitä tai aineita**

Rehtorilla tai koulun opettajalla on oikeus työpäivän aikana ottaa haltuunsa oppilaalta kielletty esine tai aine tai sellainen esine tai aine, jolla oppilas häiritsee opetusta tai oppimista. Tämä koskee myös mobiililaitteita.

Jos haltuun otettavaa esinettä tai ainetta hallussaan pitävä oppilas yrittää vastarintaa tekemällä välttää haltuun ottamisen, rehtorilla tai koulun opettajalla on oikeus käyttää sellaisia esineen tai aineen haltuun ottamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioiden. Oikeus käyttää voimakeinoja koskee vain oppilaan omaa tai muiden turvallisuutta vaarantavia esineitä tai aineita sekä esineitä tai aineita, joita käytetään oppimisen tai opetuksen häiritsemiseen.

## **Oikeus tarkastaa oppilaan tavarat**

Koulun opettajalla ja rehtorilla on työpäivän aikana oikeus tarkastaa oppilaan mukana olevat tavarat, oppilaan hallinnassa olevat koulun säilytystilat ja päällisin puolin hänen vaatteensa, sellaisen kielletyn esineen tai aineen haltuun ottamiseksi, jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta, jos tällaisen esineen tai aineen hallussa pito on ilmeistä ja oppilas pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole. Oppilaalle tulee ennen tarkastusta ilmoittaa tarkastuksen syy. Tarkastajan tulee olla oppilaan kanssa samaa sukupuolta. Tarkastuksessa tulee olla läsnä tarkastajan lisäksi toinen täysi-ikäinen koulun henkilökuntaan kuuluva. Oppilaan pyynnöstä tarkastuksessa tulee olla läsnä hänen valitsemansa koulun henkilökuntaan kuuluva, jos tämä on saapuvilla. Tarkastuksen suorittamistavasta voidaan kuitenkin poiketa, jos se on asian kiireellinen luonne huomioon ottaen turvallisuuden kannalta ehdottoman välttämätöntä.

## **Haltuunoton ja tarkastamisen yleiset periaatteet**

Toimenpiteillä ei saa puuttua oppilaan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen enempää kuin on välttämätöntä opiskelurauhan ja turvallisuuden varmistamiseksi. Esineiden ja aineiden haltuun ottamisessa ja oppilaan tarkastuksessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää hienotunteisuutta.

Voimakeinoja käyttäneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen järjestäjälle. Oppilaan tarkastaminen ja esineiden ja aineiden haltuun ottaminen tulee kirjata. Toimenpiteistä on ilmoitettava oppilaan huoltajille mahdollisimman pian.

## **Haltuun otettujen esineiden ja aineiden luovuttaminen ja hävittäminen**

Opettajan tai rehtorin haltuun ottama häirintään käytetty esine tai aine tulee luovuttaa oppilaalle oppitunnin tai koulun tilaisuuden päättymisen jälkeen. Jos on todennäköistä, että häirintä oppitunnin jälkeen jatkuu, häirintään käytetty esine tai aine tulee luovuttaa oppilaalle viimeistään työpäivän päättyessä. Kielletyt esineet ja aineet luovutetaan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Esineet ja aineet tulee kuitenkin luovuttaa poliisille, jos oppilaalla tai tämän huoltajalla ei lain mukaan ole oikeutta pitää niitä hallussaan. Jos huoltaja ei kolmen kuukauden kuluessa haltuunottoa koskevasta ilmoituksesta nouda esinettä tai ainetta, se voidaan todisteellisesti hävittää. Esineiden ja aineiden hävittäminen ja luovuttaminen tulee kirjata.

## **ALAKOULUN OPPILAIDEN RANGAISTUSKÄYTÄNNÖT:**

1. Oppilas keskustelelee rikkeen tapahduttua välittömästi sen opettajan kanssa, joka on rikkeen havainnut. Oppilas saa mahdollisuuden kertoa oman näkemyksensä asiasta. Sen jälkeen otetaan yhteys luokan omaan opettajaan. Mikäli kyseessä on rangaistava teko, rikkeen nähnyt opettaja ja oma opettaja yhdessä keskustelevat rikkeen tehneen oppilaan kanssa.
2. Kasvatuskeskustelulomakkeeseen kirjataan keskustelun pääkohdat ja sopimus käytöksen muutoksesta. Oppilas soittaa vanhemmille keskustelun aikana, opettajan kuunnellessa vieressä. Opettaja aloittaa ja lopettaa puhelun. Kasvatuskeskustelu voidaan käydä saman päivän aikana. Mikäli huoltajaa ei tavoiteta soittamalla, hänelle laitetaan tekstiviesti tai Wilma-viesti.
3. Mikäli samasta asiasta joudutaan pitämään kasvatuskeskustelu uudelleen, myös huoltajan toivotaan osallistuvan kasvatuskeskusteluun. Mikäli kasvatuskeskusteluja joudutaan pitämään samalle oppilaalle useita, vanhemmat kutsutaan koululle palaveriin tai oppilaalle voidaan määrätä

jälki-istunto, jonka valvoo luokan oma opettaja. Kasvatuskeskustelun sopimisesta huoltajan kanssa vastaa luokan oma opettaja.

Kasvatuskeskustelut ja jälki-istunnot kirjataan Wilmaan, vaikka opettaja hoitaa ja valvoo ne itse.

## YLÄKOULUN OPPILAIDEN RANGAISTUSKÄYTÄNNÖT:

- Teon nähnyt opettaja pitää kasvatuskeskustelun ja tiedottaa tästä luokanohjaajaa esim. Wilmassa tai sanallisesti.

- Luokanohjaaja pitää myöhästelyä ja välituntipakoilua koskevat keskustelut.

- Portaat:

1) kasvatuskeskustelu, johon huoltaja voi halutessaan osallistua. Tästä tieto luokanohjaajalle ja huoltajalle. Kasvatuskeskustelu voidaan käydä saman päivän aikana. Mikäli huoltajaa ei tavoiteta soittamalla, hänelle laitetaan tekstiviesti tai Wilma-viesti.

2) samasta rikkeestä tilanteen mukaan jälki-istunto tai kasvatuskeskustelu.

3) moniammatillinen oppilashuoltopalaveri

4) kirjallinen varoitus (rehtori)

- teko kokonaisuudessaan törkeä
- useat kasvatuskeskustelut tai jälki-istunnot eivät auta
- oppilas ei suorita määrättyä jälki-istuntojaan

5) määräaikainen erottaminen

Jälki-istuntoa voidaan määrätä suoraan seuraavista rikkomuksista (alakoulu/yläkoulu):

- koulun alueelta poistuminen
- nikotiinituotteiden käyttö koulualueella
- vessoissa asiaton oleminen porukalla
- mobiililaitteiden käyttö luvatta sisätiloissa
- törkeä tahallinen ilkivalta koulun irtaimistoa tai toisten omaisuutta kohtaan (jos vahinko aiheuttaa korvausvelvollisuuden, voidaan sitä pitää riittävänä sanktiona).
- väkivaltainen käytös, ellei aiheuta koulupäivän epäämistä
- luntaus kokeessa
- ei saavu määrättyyn kasvatuskeskusteluun

Poliisiin ja sosiaalityöhön ollaan yhteydessä seuraavissa rikkeissä: väkivallan teko, alaikäisiin kohdistuva seksuaalinen teko tai häirintä, päihteet. *Tällöin myös koulun rangaistustoimia voidaan käyttää, vaikka ne menevät eteenpäin poliisin toimenpiteinä, mahdollisena tutkintapyyntönä ja niistä käynnistyy rikosprosessi.* Katso myös Itä-Suomen poliisin kouluille antama ohje -Milloin ja miten yhteys Poliisiin.

Määrätyt jälki-istunnot merkitään Wilmaan. Jälki-istunnon antanut opettaja merkitsee tiedot rikkeestä, ja jälki-istunnon valvonut opettaja kuittaa Wilmaan kun jälki-istunto on suoritettu. Alakoulun oppilaiden jälki-istunnot valvoo pääsääntöisesti luokan oma opettaja. Yläkoulun oppilaiden jälki-istunnot suoritetaan pääsääntöisesti tiistai-aamuisin, yläkoulun opettajat valvovat vuorolistan mukaisesti. Jos oppilas tai huoltaja toivoo muuta aikaa jälki-istunnon suorittamiseen, sovitaan se tapauskohtaisesti.

Oppilaan tulee istua jälki-istunto määrättyinä päivinä, ellei ole etukäteen toisin sovittu.

## **KAIKKIA KOULUN OPPILAITA KOSKEVA OHJEISTUS:**

Vahinkojen korvaaminen: vahingon aiheuttanut korvaa aiheuttamansa vahingot. YIT ja tekijä/tekijän huoltaja sopivat keskenään koulurakennusta koskevista vahingoista.

Asiasta tehdään vahinkoilmoitus, jonka olennaisin asia on lupa tekijän tietojen luovuttamiseen YIT:lle. Jos lupaa ei saada, YIT voi tehdä rikosilmoituksen ilkeimmalla, jolloin poliisi saa tarvittavat yhteystiedot, jos tekijä tiedetään.

Koulu ei määritä korvausta eikä tee kustannusarviota. Yhdessä voidaan sopia sovittelumenettelystä pienemmissä vahingoissa.